הכל ממירין פרק ראשון תמורה ג.

מסורת הש"ס

(א) (זבחים מה.), (ב) (זבחים שם ליתא), (ג) (פסחים לב. קידושין מב: סנהדרין סד. זבחים מה. מעילה יח:), (ד) (נ"ל ואחמת אלישסן), (ה) (זבחים מה. מנחות עג:), (ו) (כ"מ לא. מכות ד: עז. כ: ובפסח כט: סנהדרין כב:), (ז) מכות כז. שבועות כא., (ח) (נ"ל רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי מר' וכן ליתא במכות ובשבועות ומה תנן מ"ש רש"י הכא כד"ה רבי יהודה היא דקא משמע לקמן בהא מילתא), (ט) (שבועות כא. ליתא ר"ש בן יוחאי.), (י) מומאה ל"ק, (כ) (נ"ל מבנין), (ל) (מנחות עג:), (מ) ועי' ל"ק, (נ) (עין תוספות קידושין מד: ד"ה הנכרי והכותי כו' ובכ"מ מ"ש בתרומה:), (ס) (נ"ל מה. (ע) (סנהדרין סד.), (פ) מכות כח: יש מורים הלכה אחד ושויא עליו פסולי מוקדשין וכן כמה דרסו וכו', (צ) (וש"ש פוס' סנהדרין פד. ד"ה נמרא), (ק) (נ"ל רבי יהודה), (ר) ל"ק.

הגהות הב"ח

(א) נב: אמר מר קדשי כל"ל ולות מ"ו נמחק: (ב) רש"י ד"ה וכתיב גבי וכו' ולא עובדי כוכבים הכ"ל ולות מ"ה ואין עושין תמורה כו' הגמ': (ג) ד"ה ת"ל כמה וכו' ומכל לימוד ג"כ עליהן ומשמע כל"ל ולות וחיטות וכל"ל כתביב בספרים נמחק: (ד) ד"ה רבי יהודה היא כו' ועי' דקא (מיהמתני) (משמעין) לקמן בהא מילתא הלכך הוה כעשה מעשה הכ"ל ולות מ"ה מון מגמנט:

מוסף רש"י

טובת הנאה שלו. של תורם הוי טובת הנאה כגבינו לאמנו לאיזה כהן שירצה, ולא כיד מי שפרס עליו (לקמן ד:) ואם כח אחר ואחר הילך אלא זה ומן מתומה מ לגן כמי כהן, שלא זה כיה, שהרומה שלו, שאמתה (דברים כו) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך זכעון ונר ומתנה לגר ונר, הלה אמתנו הנתנה כמי שמעשרה מעלו (יומא ג: ובכ"ר ובתו"ס), חטא חטא מתרומה. כתיב נמעילה ותעלה כשנגא וכתיב בתרומה (ויקרא כב) ולא יאכלו עליו חטא, ומתרומה כתיב בתרים דאלו קרא ולא יתלו את קדשי בני ישראל (ובחים חה:). אורח. בפרשת נסכים כתיב כשלח לך (במדבר טו) כל אחומה יעשה ככה, ותיבי לגמרו בפרק כל הכתבי (שם לא:) אורח מלמד שהתנדבו נסכים ומכיל כמי עלמן נדבה (שם מה:), ואין העבודים מביא נסכים. אין העבודים מתנדב לכהנים נסכים כלא זבח (מנחות עג.) ת"ל ככה. יעשה לשון, מלחר שחוכה תליה בקרבן ל"ש ישראל ול"ש עבודים, הלכך שלח דמי נסכים יקרבו מעלו ואם לאו קרבים מעל עיבור, שמנאי כיד הוא נמסכת שקלים (ובחים מה:). דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. כמה דיכמי מיתיגן לה, לא תוסיפו ממנו והגומר ממנו עד בקר, כא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו, אלא שניתה לעשה הוא, שעמוד דבא הכתוב, כמ לאו הכי לקי המותיר ולא"ג אין לו מעשה (ב"מ צא.).

רבינו גרשום

טובת הנאה שלו. שיכול לקבל מישראל חבירו זוז אר שלא כרי ליתנה לכן כתו כהן; ורמי בר חמא. קא סבר מיהא לא תפשוט דהוא דקאמר רבי אבהו א"ר יוחנן דפחכבר עושה תמורה משום דקא אתי האי מחכבר מכח ישראל לקרבן דדירה עביר תמורה כלומר דהקדיש ישראל להחכבר ישראל. אבל הקדיש עובד כוכבים להחכבר ישראל דלא הוה מחחלה ועד סוף בדשות הוא מחכבר מי מצי עביד מחכבר תמורה אי לא תיקו: לא מ"עלין. בהן מראורייתא אפילו הכי (כי) לא נתנין מהן מדרבנן: ל"א איתקש תמורת בהמה למעשר בהמה. דכתיב גבי מעשר בהמה לא יבקר בין טוב לרע ולא יחליפנו וכתיב בחטאות בהמה לא יחליפנו ולא ימיר אותו ומעשר בהמה איתקש למעשר דגן דאמר בהמה עשר חגשר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה: מ"ט לה: כתיב ביה. דכתיב לכל נדריהם אשר יקריבו לה' הלכך מרעלין: [מקלל את חבירו בשם.] הקדש. וכן המקדים תרומה לבכורים לא בספרים קא מירי דהיינו מעשה שהקדיש תרומה אלא כגון שנתן עיניו בצד זה לשם תרומה.

עין משפט נר מצוה

ים א מיי' פ"ב מהלכות תרומות הלכה כ:
ב ב מיי' פ"ים מהלכות מעילה הלכה טו:
כא ג מיי' פ"ם מהלכות תמורה הלכה ם ופ"ים מהלכות סנהדרין הלכה כ:

תורה אור השלם

1. נָפֶשׁ כִּי תַמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגֵגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיְיָ אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: ויקרא ה טו
2. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם: במדבר ו כג
3. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְנָזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּישִׁים לִי אֲנִי יְיָ: ויקרא כב ב
4. וְאִבְלֵיהּ עִנּוּ יְשָׁא כִּי אֶת קֹדֶשׁ יְיָ חִלֵּל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא יט ח
5. וּבַיּוֹם הַאֲכֹלְכֶם אֲכֹל מִבִּשְׂרוֹ זָבָח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֶחְשֶׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז יח
6. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוּב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ: ויקרא כז י
7. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשׁוֹת לַיְיָ: ויקרא כז ב
8. כִּי אֶת מַעֲשֵׂי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַרִימוּ לַיְיָ תְּרוּמָה נָתַתִּי לְלֵוִיִּם לְנַחֲלָה עַל כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה: במדבר יח כו
9. כָּל הָאֶזְרָח יַעֲשֶׂה כָּבָה אֶת אֵלֶּה לְהַקְרִיב אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: במדבר טו יג
10. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וְגֵר הַגָּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל נִדְרֵיהֶם וּלְכָל נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיְיָ לְעֹלָה: ויקרא כב יח
11. לֹא תַשִּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְיָ אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא: שמות כ ז

שיטה מקובצת

(א) שלו ורמי בר חמא התם תיבות א"ל נמחק: (ב) תמורה או לא תיקו: (ג) לא נתנין מדרבנן מי"ר כיון דאין בהן מעילה ע"כ לא נתנין אלא מדרבנן והקשה הר"ר יעקב בר שמואל מגלן והלא שלמים שאין מועלין בהם ואפ"ה בהנאה מן התורה ריל דמשמע ליה דכיון שיש בהן כל הקולין הללו שאין בהן פיגול ונותר וטמא דלא הוי מוראוריתא, הגה: (ד) עי' בהשמטות בסוף הספר: (ה) דבתרומה כתיב בני ישראל בפרק האיש מקדש אפרינן תרומת עובד כוכבים מדסמא ר"ש פוטר. ופ"ה משו' רסבר ר"ש דנגר ולא דינגן עובד כוכבי: ור"י פי' משום דסבר בני ישראל ולא עובדי כוכבים: (ו) ואין ס"א ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא מ"ש פיגול ליקי עין עין מנותר כתיב גבי פיגול והנפש האוכלת ממנה עונה תשא וכתיב גבי נותר ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חילל ליקי נותר חילול חילול מטומאה כתיב גבי נותר חילול כתיב גבי טומאה חילול ומנותר מקדשי בני ישראל ולא יחללו בני ישראל ולא עובדי כוכבי כך מי נמי של קלף היינות רש"י ותוס' ל"ל: (ז) ענין התמורה דבר: (ח) לאמר עי' תוס' ערכין דף ה: ע"ב: (ט) בעכרכ בני ישראל ולא עובדי כוכבים ע"א: (י) ומעשר בהמה למעשר דגן. בפ' ביש

תוספות

לא נתנין מדרבנן. והקשה הר"ר יעקב למה לנו לומר דרבנן היא דלמא מדאורייתא היא כיון דמרבינן מאים אים שעודרין העובדי כוכבים כיראל (מעילה דף ז:) בגלמי ישראל דלא נהנין דאוריתא דאע"ג דאין בהן מעילה ול"ל כיון דאין בהן קדושה לענין פיגול נותר וטמא אין כו קדושה נמי לענין הנאה דאוריתא: **ויליף נותר חילול חילול מטומאה.** וכתב ביה בטומאה (פ) בני ישראל ולא עובדי כוכבים (ז) והקשה הר"ס ויליף נותר מיהו מיהו מעמא שאימים בטומאה דאמר בפרק ב' דזבחים (דף טו:) לקדשי עובדי כוכבים לא קרבי בטומאה דאמר התם אלא למעוטי עובדי כוכבים דאמת אין לא מרגא דאמר מר בעובדי כוכבים כין בשוגג כין במזיד לא הוכלה בטומאה קרב וי"ל דים לנו לגלוף טפי מטומאה (ח) [דכתיב] בחד קרא כדאיתא בזבחים פ' ב"ש (דף מב:) דתני לו מנין שאף בפסול זמן הכתוב מדבר ת"ל ולא יחללו את קדשי בני ישראל בשני מיחלין הכתוב מדבר אחד ואחד פסול נותר ואחד פסול טומאה (ט): **ומעשר דגן.** כתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים והייגו דבי שמעון (י) דאמרי ליה הך דרשה אכל דגנן פליגי עליה ולשנא קמא שייך לדגנן: (יא) **מאי** תרומה קדושת הגוף. ואם תאמר והא אמר (יב) הזיד במעילה בחזהה דילפינן מעה מעה מתרומה הוה לן למימר כי הכא מה תרומה קדושת הגוף ולא יהא חזהה דמעילה אלא בקדשי מזבח וקיימא לן דאפילו בקדשי בדק הבית שייך בהן חזהה דמעילה כדתנן (יב:) (כבריתות (דף יג:)) יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה אדבע חטאות ואשם אחד וקחתיב מוקדשים דשור וחמור) וכן כמה דרשות דדגינן בפ' בתרא דמעילה (דף יח:) פגם ונהנה ושלים שעשה שליחותו דגמרינן מתרומה היה לנו לומר דלא נהגו בקדשי בדק הבית וי"ל הא דמעטינן הכא קדשי בדק הבית היינו משום דכתיב הכא לה' (ג): **והרי מיטר לאו שאין בו** מעשה ולקי. ואם תאמר אמאי לא פריך הכי נמי ממולין שם רע ועדים זוממין דלאו שאין בו מעשה ולקי ואי"ל דלא נעי למיפרך מהני דכתיב בהו מלקות בתורה ות"ת בתמקת מכות (דף ד:) דאמר (יג) שולא לאו שאין בו מעשה לוקין עליו דליף ממולין שם רע ופריך מה למולין שם רע שכן קנס ולימא דלא נסבא אי מיתר אי מד מהנך דמעמעין (יד) (ויוכיחו) וי"ל דאין ה"נ אלא מיכן אפיר אי שמא לא דמי הני דהכא דהני דהתם ואם תאמר כי פריך הכא והני מיתר דלאו שאין בו מעשה לימא בדיבוריה מיתעביד מעשה כדאמר לקמן וי"ל דלא"ג הוי מלי לתרוצי (טו) אלא דשפיר אני: **אף** המקדים תרומה לבכורים. לקמן מפרש טעמא דאמר קרא מלאתך ומדמע לא תאחר מלאתך זו בכורים ומדמע זו תרומה ואמר רחמנא לא תאחר ובספרי מפרש טעמא אחרינא יקדמו בכורים שם לכן ד' שמות ורש"י מייתי ליה לקמן (ד' ד. ד"ה מפני):

הגהות

(א) נב: אמר מר קדשי כל"ל ולות מ"ו נמחק: (ב) רש"י ד"ה וכתיב גבי וכו' ולא עובדי כוכבים הכ"ל ולות מ"ה ואין עושין תמורה כו' הגמ': (ג) ד"ה ת"ל כמה וכו' ומכל לימוד ג"כ עליהן ומשמע כל"ל ולות וחיטות וכל"ל כתביב בספרים נמחק: (ד) ד"ה רבי יהודה היא כו' ועי' דקא (מיהמתני) (משמעין) לקמן בהא מילתא הלכך הוה כעשה מעשה הכ"ל ולות מ"ה מון מגמנט:

מוסף רש"י

טובת הנאה שלו. של תורם הוי טובת הנאה כגבינו לאמנו לאיזה כהן שירצה, ולא כיד מי שפרס עליו (לקמן ד:) ואם כח אחר ואחר הילך אלא זה ומן מתומה מ לגן כמי כהן, שלא זה כיה, שהרומה שלו, שאמתה (דברים כו) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך זכעון ונר ומתנה לגר ונר, הלה אמתנו הנתנה כמי שמעשרה מעלו (יומא ג: ובכ"ר ובתו"ס), חטא חטא מתרומה. כתיב נמעילה ותעלה כשנגא וכתיב בתרומה (ויקרא כב) ולא יאכלו עליו חטא, ומתרומה כתיב בתרים דאלו קרא ולא יתלו את קדשי בני ישראל (ובחים חה:). אורח. בפרשת נסכים כתיב כשלח לך (במדבר טו) כל אחומה יעשה ככה, ותיבי לגמרו בפרק כל הכתבי (שם לא:) אורח מלמד שהתנדבו נסכים ומכיל כמי עלמן נדבה (שם מה:), ואין העבודים מביא נסכים. אין העבודים מתנדב לכהנים נסכים כלא זבח (מנחות עג.) ת"ל ככה. יעשה לשון, מלחר שחוכה תליה בקרבן ל"ש ישראל ול"ש עבודים, הלכך שלח דמי נסכים יקרבו מעלו ואם לאו קרבים מעל עיבור, שמנאי כיד הוא נמסכת שקלים (ובחים מה:). דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. כמה דיכמי מיתיגן לה, לא תוסיפו ממנו והגומר ממנו עד בקר, כא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו, אלא שניתה לעשה הוא, שעמוד דבא הכתוב, כמ לאו הכי לקי המותיר ולא"ג אין לו מעשה (ב"מ צא.).

רבינו גרשום

טובת הנאה שלו. שיכול לקבל מישראל חבירו זוז אר שלא כרי ליתנה לכן כתו כהן; ורמי בר חמא. קא סבר מיהא לא תפשוט דהוא דקאמר רבי אבהו א"ר יוחנן דפחכבר עושה תמורה משום דקא אתי האי מחכבר מכח ישראל לקרבן דדירה עביר תמורה כלומר דהקדיש ישראל להחכבר ישראל. אבל הקדיש עובד כוכבים להחכבר ישראל דלא הוה מחחלה ועד סוף בדשות הוא מחכבר מי מצי עביד מחכבר תמורה אי לא תיקו: לא מ"עלין. בהן מראורייתא אפילו הכי (כי) לא נתנין מהן מדרבנן: ל"א איתקש תמורת בהמה למעשר בהמה. דכתיב גבי מעשר בהמה לא יבקר בין טוב לרע ולא יחליפנו וכתיב בחטאות בהמה לא יחליפנו ולא ימיר אותו ומעשר בהמה איתקש למעשר דגן דאמר בהמה עשר חגשר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד ואחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה: מ"ט לה: כתיב ביה. דכתיב לכל נדריהם אשר יקריבו לה' הלכך מרעלין: [מקלל את חבירו בשם.] הקדש. וכן המקדים תרומה לבכורים לא בספרים קא מירי דהיינו מעשה שהקדיש תרומה אלא כגון שנתן עיניו בצד זה לשם תרומה.

(ט) נראה דל"ל לגמרי המתוך בספרים ואין מבוא עליהן אבל בספרים דלא נרסי עליהן משמע. (כ) נראה ל"ל נלגין ושוב ר"ל דגילה לתרץ לתרוצי סי.

(ל) נראה דל"ל לגמרי המתוך בספרים ואין מבוא עליהן אבל בספרים דלא נרסי עליהן משמע. (מ) נראה ל"ל נלגין ושוב ר"ל דגילה לתרץ לתרוצי סי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com